

Atvirųjų jaunimo centrų/atvirųjų jaunimo erdvių poveikio ir svarbos stebėsenos tyrimo rezultatai ir rekomendacijos

Paulius Godvadas

Turinys

Įvadas.....	3
Pirmas skyrius. Apžvalginė kiekybinė atvirųjų jaunimo centrų ir atvirųjų jaunimo erdvių apklausa.	4
Atvirojo jaunimo centro ir atvirosios jaunimo erdvės „portretas“.....	4
Atvirojo jaunimo centro ir atvirosios jaunimo erdvės lankytojo/lankytojos „portretas“.....	6
Atvirojo jaunimo centro ir atvirosios jaunimo erdvės teikiamos paslaugos.....	7
Antras skyrius. Kokybinių fokus grupių tyrimas	10
Saugi ir kviečianti erdvė.....	10
Praktikuojama laisvė.....	10
Prieinamas suaugęs žmogus.....	11
Apčiuopiama pagalba ir palaikymas	11
Ugdymas (-is).....	12
Įvairovė ir alternatyvos - „gali būti ir kitaip“	12
Socializacija (gebėjimas bendrauti su įvairiais žmonėmis)	12
Trečias skyrius. Rekomenduojami atvirųjų jaunimo centrų ir atvirųjų jaunimo erdvių poveikio sistemingos stebėsenos rodikliai ir jų matavimas	13
Kiekybiniai rodikliai.....	13
Kokybiniai rodikliai.....	16

Įvadas

Jaunimo reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau - JRD) užsakymu 2020 m. gruodį - 2021 m. vasarį buvo atliekamas atvirųjų jaunimo centrų ir atvirųjų jaunimo erdvių (toliau - AJC/AJE) poveikio ir svarbos tyrimas. Tyrimo tikslas – išryškinti ir aprašyti AJC/AJE poveikio ir svarbos jauniems žmonėms veiksnius. Tyrimo uždaviniai:

- Parengti ir įgyvendinti apžvalginę pilnai struktūruotą kiekybinę apklausą, aprašančią veikiančių AJC/AJE kiekybinius veiklos aspektus;
- Parengti ir įgyvendinti kokybinį fokus grupių tyrimą, aprašantį kokybinius AJC/AJE veiklų ir poveikio jauniems žmonėms aspektus.

Šio tyrimo rezultatai buvo vėliau panaudoti aprašant kiekybinius ir kokybinius rodiklius AJC/AJE nuolatinei veiklos stebėsenai daromo poveikio prasme. Ir kiekybiniai, ir kokybiniai rodikliai buvo aprašyti remiantis 2020 gruodžio – 2021 vasario mėn. vykdyto 2 etapų tyrimo medžiaga.

Pirmasis tyrimo etapas – apžvalginė pilnai struktūruota kiekybinė apklausa, vykdyta 2020 gruodžio – 2021 sausio mėn. naudojantis SurveyMonkey elektroninių tyrimų platforma, siekė aprašyti kiekybiškai šiuo metu veikiančių AJC/AJE realybę bei įvairovę ir remiantis šiais duomenimis išskirti kiekybinius AJC/AJE paslaugos stebėsenos aspektus. Apklausoje iš viso sudalyvavo 77 AJC/AJE. Apklaustos duomenų analizei naudoti statistinės analizės įrankiai SurveyMonkey pakete. Pagrindiniai apibendrinti šios apklausos rezultatai pateikti pirmame skyriuje (pilni apibendrinti tyrimo rezultatai pateikti 1 priede).

Antrasis tyrimo etapas, vykdytas 2021 sausio-vasario mėn. – kokybinis fokus grupių tyrimas – siekė aprašyti kokybinius AJC/AJE paslaugos aspektus. Fokus grupėse (iš viso organizuota 14 fokus grupių arba individualių interviu) dalyvavo 6 pasirinktų AJC/AJE darbuotojai, jaunuoliai besilankantys AJC/AJE bei jaunuolių tėvai/globėjai – iš viso 23 tyrimo dalyviai. Tyrimo antrajam etapui 6 AJC/AJE pasirinktos remiantis dviem kriterijais – a) dydžiu (kviesti didelių ir mažų AJC/AJE atstovai), b) geografine padėtimi (pasirinkti AJC/AJE iš skirtingų Lietuvos regionų). Skirtingos fokus grupės organizuotos siekiant atskleisti specifines šių trijų žmonių grupių patirtis ir matymą apie AJC/AJE teikiamą esminę naudą, reikšmę bei realiai patiriamą daromą poveikį jauniems žmonėms. Fokus grupių pokalbių medžiaga analizuota naudojant pagrindinius fenomenologinės analizės principus – išryškinant esmines subjektyvaus patyrimo sudedamąsias dalis ir jas sujungiant į vientisą AJC/AJE poveikio fenomenologinį aprašymą. Pagrindiniai kokybinių fokus grupių rezultatai pateikti antrame skyriuje.

Naudojantis kiekybinės apklausos rezultatais bei kokybinių fokus grupių rezultatais buvo aprašyti AJC/AJE poveikio sistemingos stebėsenos rodikliai bei jų matavimo/kaupimo būdai. Šie rodikliai ir matavimo/kaupimo būdai aprašyti trečiame skyriuje. Rodiklių sąrašas nekurtas siekiant aprašyti visus įmanomus rodiklius, bet greičiau kaip rekomendacinis sąrašas, leidžiantis sistemingai stebėti eilę pasirinktų, su AJC/AJE paslaugos poveikiu ir atnešama nauda susijusių, reikšmingų paslaugos rodiklių. Didžiausias dėmesys skirtas tai daliai AJC/AJE daromo poveikio, kuris darbuotojų, jaunuolių, ir jaunuolių tėvų patiriamas kaip reikšmingas, naudingas, aktualus ir prasmingas.

Pirmas skyrius. Apžvalginė kiekybinė atvirųjų jaunimo centrų ir atvirųjų jaunimo erdvių apklausa

Šiame skyriuje pateikiami apibendrinti reikšmingiausi kiekybinės apklausos rezultatai sugrupuoti pagal pagrindines elektroninio klausimyno klausimų grupes:

- Organizacijos aprašymas (veiklų apimtys, biudžetas, kiti turimi resursai, darbuotojai, teisinis statusas ir pan.).
- Lankytojai / klientai.
- Paslaugos.

Atvirojo jaunimo centro ir atvirosios jaunimo erdvės „portretas“

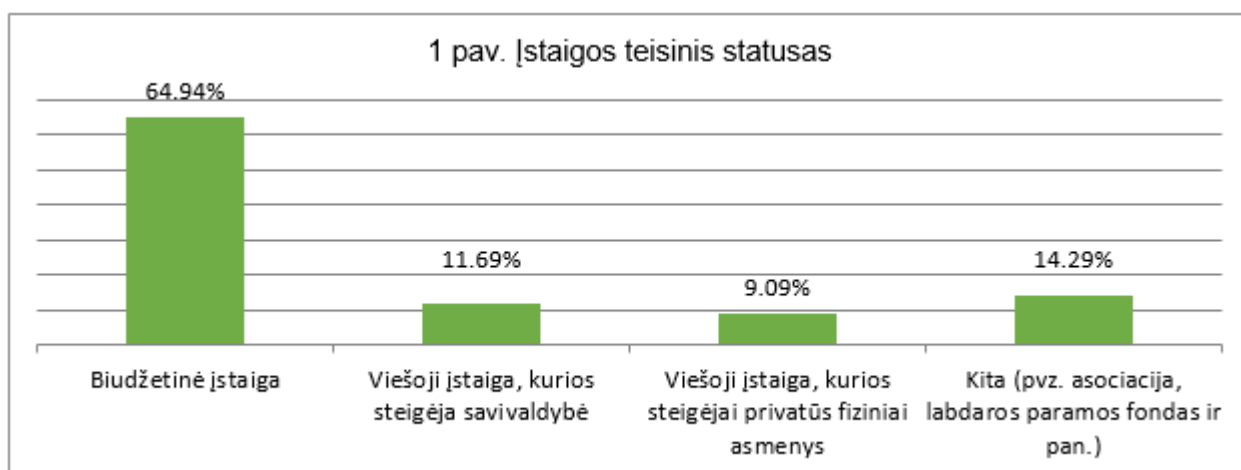
AJC/AJE dažniausiai – tai biudžetinė įstaiga su 1-3 darbuotojais, dirbančiais tiesiogiai su jaunimu ir bent 1-3 reguliariais¹ savanoriais. Įstaigos metinis biudžetas yra iki 30 000 Eur (ir tik 60 proc. pastovus). AJC/AJE yra susitelkusi į vietos lygmenį (bendruomenės, miestelio, miesto) ir veikia bent 5-6 dienas per savaitę savivaldybės suteiktose patalpose su 15-18 m. jaunimu.

Daugiau kaip ketvirtadalis AJC/AJE vykdo ir mobilųjį darbą su jaunimu.

Papildant glaustą apibendrintą portretą reikia paminėti ir kitus papildomus bei reikšmingus rezultatus:

Šalia dažniausiai AJC/AJE tiesiogiai su jaunimu dirbančių 1-3 darbuotojų, daugiau kaip trečdalyje AJC/AJE dirba 6 ir daugiau žmonių, kurie nebūtinai yra tiesiogiai su jaunimu dirbantys (jaunimo darbuotojai, administracija ir pan.). Taip pat šalia dažniausiai 1-3 reguliarių savanorių, beveik trečdalyje AJC/AJE savanoriauja 6 ar daugiau trumpalaikių savanorių. Reikia pabrėžti, jog AJC/AJE, ypač regionuose, yra svarbus savanoriškos veiklos židinys.

Tik vos daugiau kaip 5 procentai AJC/AJE dirba 1-2 d. per savaitę. Taigi **AJC/AJE yra** ne fragmentinė ar epizodinė, o **tęstinė, ilgalaikė paslauga**. Joje orientuojamasi į tęstinumą ir nepertraukiamą paslaugos teikimą.

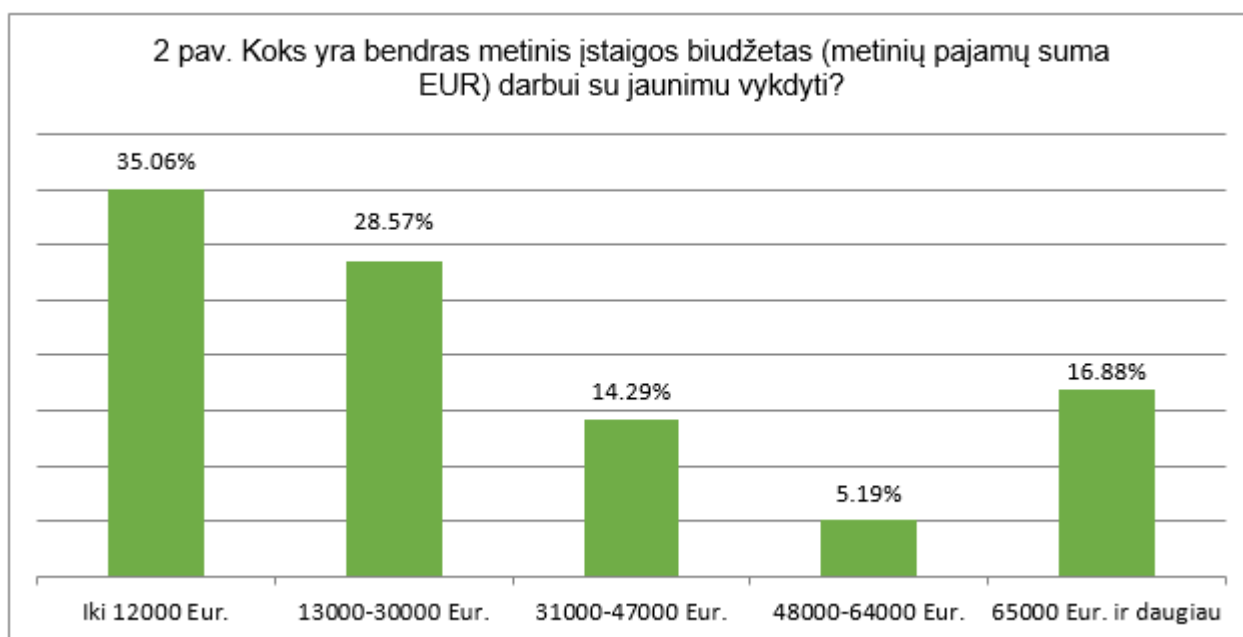
¹ Reguliarūs savanoriai, skirtingai nuo epizodinių, dalyvauja organizacijos veikloje dažniau nei kelis kartus per metus, įsitraukia į tęsines organizacijos veiklas.

Nors dažniausiai AJC/AJE yra biudžetinė įstaiga arba viešoji įstaiga, kurios bent vienas iš steigėjų yra savivaldybė, vis dėlto beveik ketvirtadalis AJC/AJE turi labiau savarankišką statusą – yra privačių steigėjų įsteigtos viešosios įstaigos, labdaros fondai ar asociacijos (1 pav.) Beveik pusė AJC/AJE yra kokios nors kitos įstaigos padalinys.

AJC/AJE kuria ir palaiko aktyvų tarptautinį bendradarbiavimą - daugiau nei trečdalis AJC/AJE yra bent vieno nacionalinio ar tarptautinio tinklo nariai. Beveik penktadalis AJC/AJE yra bent vieno tarptautinio tinklo nariai ir dar beveik šeštadalis AJC/AJE yra daugiau kaip vieno tarptautinio tinklo nariai. Daugiau kaip pusė AJC/AJE vykdo, įsitraukia į tarptautinius projektus.

Šalia beveik pusės AJC/AJE turinčių bent 1- 4 partneres organizacijas, su kuriomis bendradarbiaujama reguliariai, dar beveik ketvirtadalis turi 7 ir daugiau partnerių. Tai rodo, kad **AJC/AJE yra aktyvios, bendradarbiavimą kuriančios ir palaikančios organizacijos**, ypatingai vietos, bet ne tik, lygmeniu.

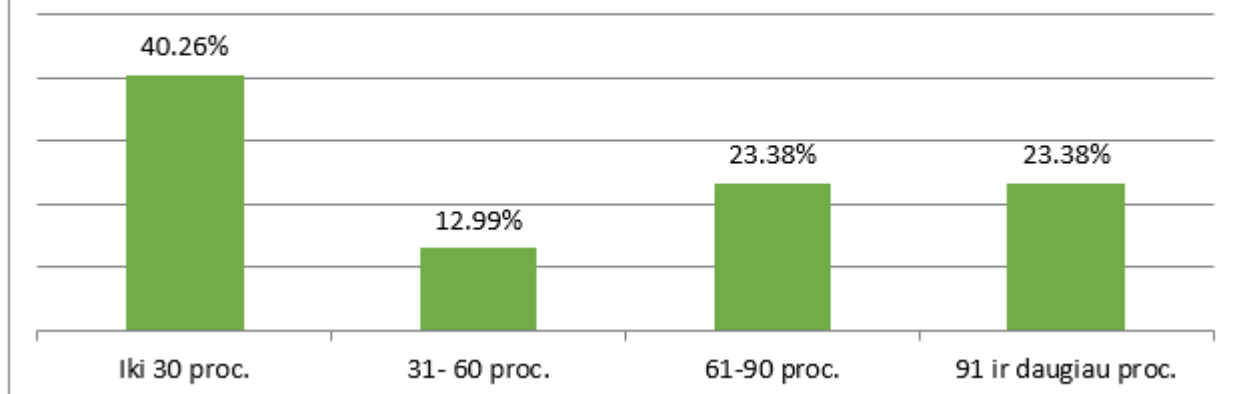
Šalia 64 procentų AJC/AJE, kurie turi iki 30 000 Eur metinį biudžetą darbui su jaunimu vykdyti, tik šeštadalis AJC/AJE turi didesnį nei 65 000 Eur metinį biudžetą (2 pav.). Taigi tai yra **sąlyginai pigi paslauga įvertinant įtraukiamų jaunų žmonių skaičių, teikiamų paslaugų ir galimybių įvairovę bei darbuotojų / savanorių skaičių.**

Šalia absoliučios daugumos (daugiau nei 67 proc.) AJC/AJE naudojančių savivaldybės suteiktas ar nuomojamas patalpas, penktadalis AJC/AJE naudoja privačias savo ar privačiai nuomojamas patalpas.

Nors daugiau kaip pusė AJC/AJE savo metiniuose biudžetuose turi tik iki 60 procentų užtikrintų (pastovių /nuo papildomų veiklų ar projektų nepriklausomų) pajamų, dar beveik ketvirtadalis AJC/AJE turi daugiau kaip 90 procentų užtikrintų, pastovių pajamų (3 pav.).

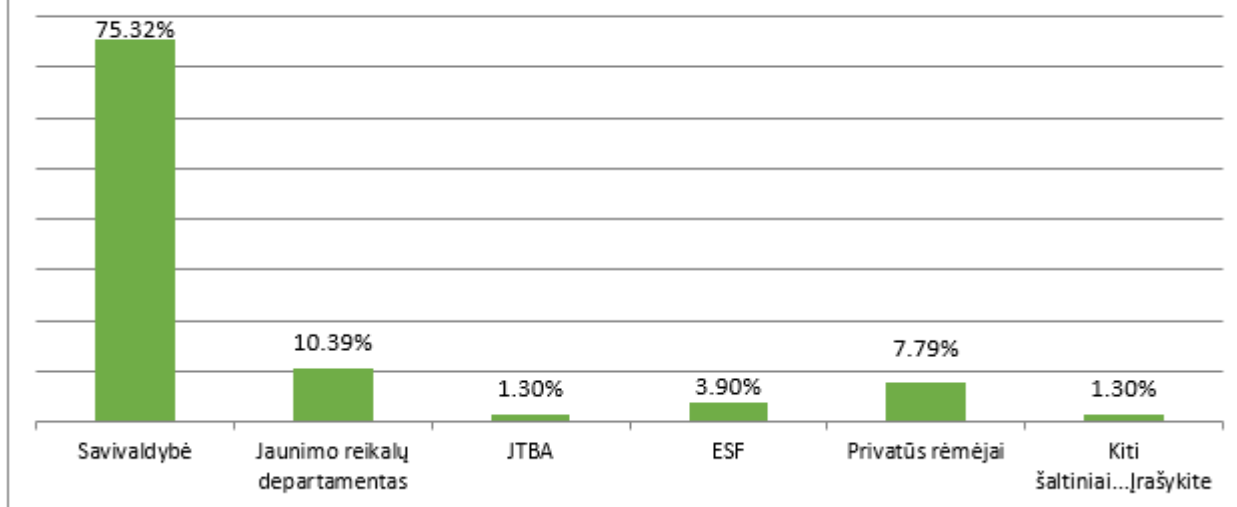
3 pav. Kokia dalis įstaigos biudžeto (procentais) yra pastovi (nepritraukiama papildomais projektais ar privačiu vienkartinio rėmimu)?

Taip pat beveik trečdalis AJC/AJE teikia kokias nors mokamas paslaugas jaunuoliams ar kitoms lankytojų grupėms.

Pagal pagrindinius pajamų šaltinius daugiausia pajamų gaunama iš savivaldybių ir JRD (4 pav.²) Svarbu, kad vos kiek mažiau kaip dešimtadalis AJC/AJE gauna pajamų iš kitų, privačių šaltinių.

4 pav. Iš kur įstaiga gauna didžiausią finansavimą (daugiau nei 40 proc.)

Atvirojo jaunimo centro ir atvirosios jaunimo erdvės lankytojo/-os portretas

Dažniausiai, AJC/AJE lankytojai tai – 15-18 m. amžiaus jauni žmonės, neturintys laisvalaikio praleidimo galimybių, iš sunkumus patiriančių šeimų, turintys mokymosi sunkumų ir (ar) elgesio ir (ar) emocijų sutrikimų, gyvenantys arti skurdo ribos. Tarp kitų (ne jaunų žmonių) lankytojų dažniausiai yra bendruomenių žmonės, jaunuolių šeimos nariai, vaikai. Beveik pusė AJC/AJE turi bendrai tarp 1000-5000 lankytojų (ne tik jaunų žmonių) per metus. Daugiau nei trečdalis turi beveik 500 apsilankiusių jaunų žmonių per metus (unikalių). Daugiau kaip pusė (54 proc.) AJC/AJE pastebi, kad daugiau kaip penktadalis

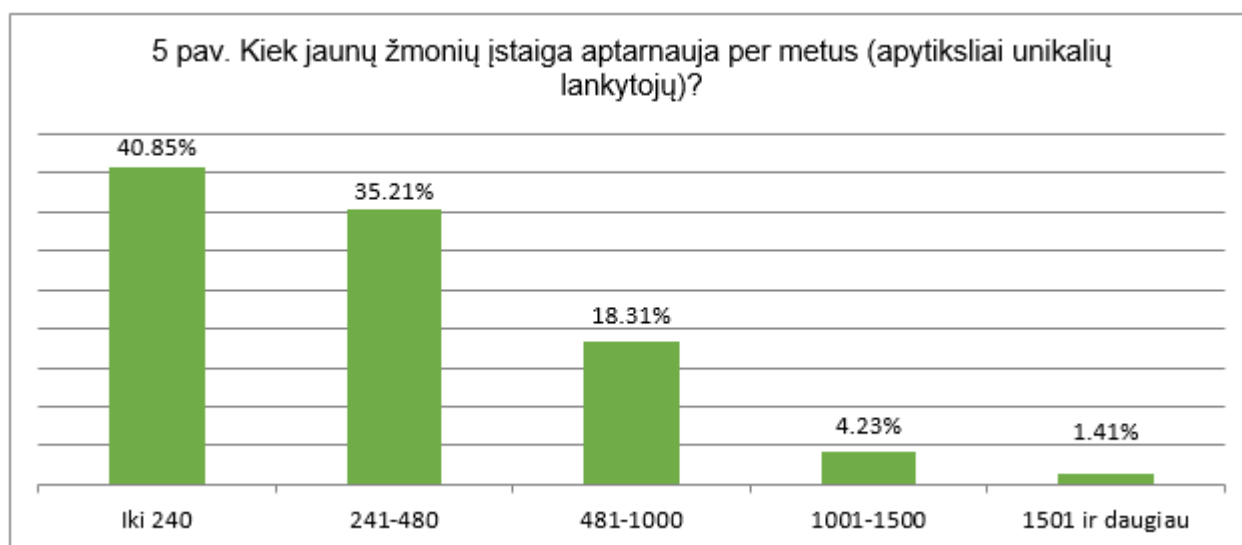
² JTBA – Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūra
ESF – Europos socialinio fondo agentūra

jaunų žmonių, turinčių poreikį lankytis AJC/AJE, dėl įvairių priežasčių negauna šios atvirojo darbo su jaunimu paslaugos.

Papildant glaustą, apibendrintą AJC/AJE lankytojo portretą, reikia ir kitus papildomus bei reikšmingus rezultatus.

Šalia beveik pusės (44 proc.) AJC/AJE aptarnaujančių iš viso iki 1000-5000 lankytojų per metus, dar 7 procentai AJC/AJE turi daugiau kaip 10 000 lankytojų per metus. Įvertinant metinius biudžetus, tai sudaro 6,5 Eur. vienam lankytojui arba mažiau.

Šalia trečdaliai AJC/AJE aptarnaujančių 500 unikalių jaunų žmonių per metus dar **beveik penktadalis aptarnauja iki 1000 unikalių jaunų žmonių per metus.** Tai **labai aukštas rodiklis įvertinant lankytojo portretą** – dirbama su sunkiai įvairių sistemų (socialinės apsaugos, švietimo, sveikatos apsaugos ir pan.) pasiekiamais jaunuoliais - patiriančiais įvairių sunkumų, turinčiais mažiau galimybių, dažniausiai regione.

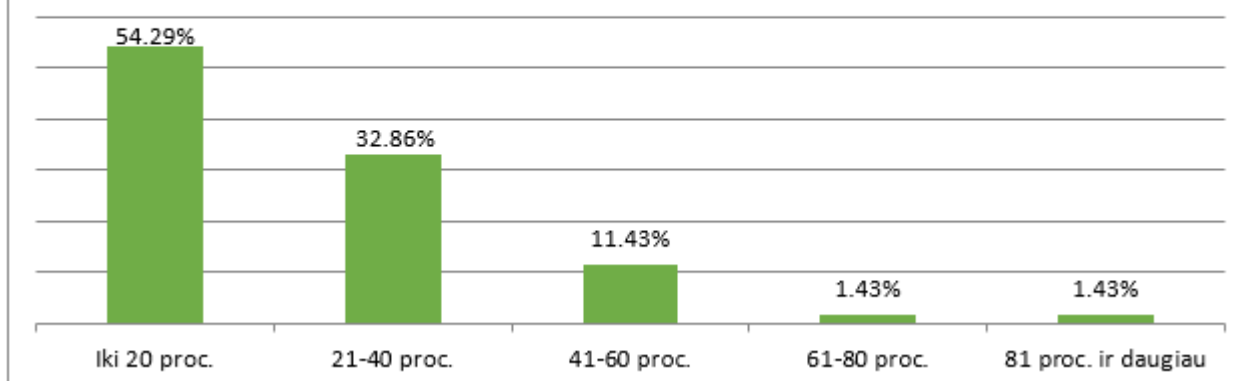
Papildomai apibendrintame portrete aprašytoms jaunų žmonių grupėms dar **beveik pusė (48 proc.) AJC/AJE dirba su krizes patiriančiais jaunuoliais ir 40 procentų AJC/AJE su nusikaltimus padariusiais jaunais žmonėmis.** Tai rodo **labai reikšmingą AJC/AJE, kaip žemo slenksčio paslaugos³ potencialą.** AJC/AJE pasiekia ir teikia pagalbą jaunuoliams, kurie dėl įvairių priežasčių yra nepasiekiami kitų, įprastinių paslaugų teikėjų (psichologinis konsultavimas, socialinė parama, krizių įveikimo paslaugos ir pan.).

Šalia kitų (ne jaunų žmonių) lankytojų, paminėtų apibendrintame portrete, **41 proc. AJC/AJE dirba su mokyklų ir kitų įstaigų specialistais.** Tai rodo AJC/AJE kaip bendradarbiavimą kuriančių ir palaikančių organizacijų vaidmenį, bet taip pat rodo ir jų kaip metodinių darbo su jaunais žmonėmis centrų potencialą.

Labai svarbu, kad daugiau kaip pusė **AJC/AJE** pastebi, kad jų **paslaugomis** dėl įvairių priežasčių **negali pasinaudoti iki 20 proc. jaunuolių,** ir dar trečdalis AJC/AJE pastebi, kad paslaugomis negali naudotis nuo 20 iki 40 proc. jaunuolių. Tai **rodo didelį paslaugos lankytojų (jaunų žmonių) plėtros potencialą** (6 pav.).

³ Žemo slenksčio paslaugos – tai paslaugos, kurias teikiant prioritetas teikiamas paslaugos prieinamumui ir „draugiškumui“ minimalizuojant institucinių, dokumentų, tikrinimo ir kitokių barjerų kiekį. Šios paslaugos siekia sieti žmonių poreikius su kitomis esamomis paslaugomis.

6 pav. Koks, jūsų nuomone, jūsų aptarnaujamų jaunų žmonių procentas dėl vienokių ar kitokių priežasčių (pvz. vieta, darbo laikas, trūkstamas finansavimas ar bet kas kita) **NEGALI** naudotis įstaigos paslaugomis?

Atvirojo jaunimo centro ir atvirosios jaunimo erdvės teikiamos paslaugos

Dažniausiai teikiamos paslaugos jaunimui – erdvė laisvalaikiui, kūrybinės ir saviraiškos veiklos, informavimas, konsultavimas, socialinių įgūdžių lavinimas, sporto ir aktyvumo veiklos, tarpininkavimas ir nukreipimas, emocinė parama.

Respondentų nuomone labiausiai AJC/AJE trūksta šių paslaugų – psichologinis konsultavimas, pagalba įveikiant priklausomybes ir krizių intervencija bei pagalba įveikiant krizes.

Papildant glaustą, apibendrintą AJC/AJE teikiamų paslaugų portretą reikia paminėti ir kitus papildomus bei reikšmingus rezultatus.

Daugiau kaip **ketvirtadalis (27 proc.) AJC/AJE teikia ir mobiliojo darbo su jaunimu paslaugas** ir dar beveik **dešimtadalis (9 proc.) AJC/AJE teikia darbo su jaunimu gatvėje paslaugas**.

Šalia apibendrintame paslaugų portrete minėtų dažniausių paslaugų jaunimui papildomai daugiau nei pusė AJC/AJE teikia neformalaus švietimo, žalingų įpročių prevencijos ir profesinio orientavimo ar karjeros konsultavimo paslaugas. Tai rodo, kad **ženkli AJC/AJE dalis nukreipta į savo prigimtimi prevencines veiklas**, kaip ir turėtų būti žemo slenksčio paslaugoje.

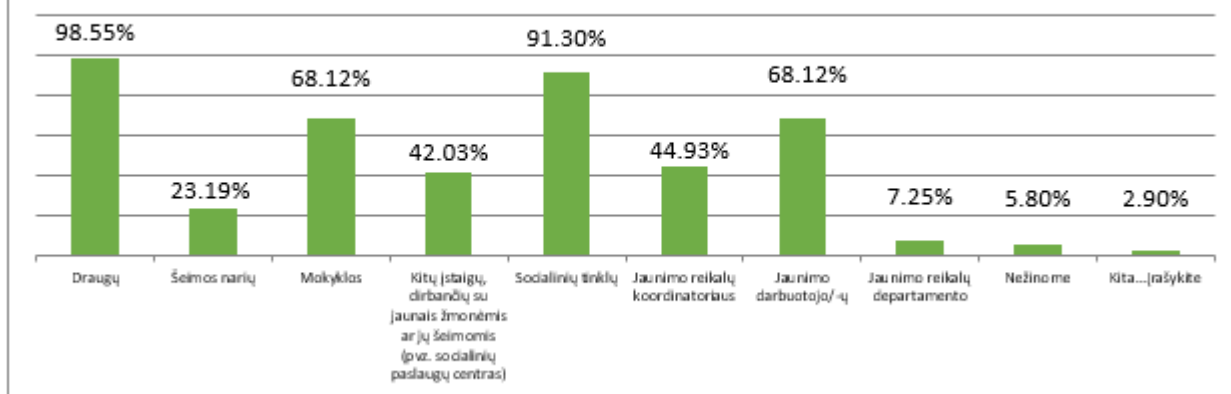
Papildomai apibendrintame paslaugų portrete minėtoms labiausiai trūkstamoms paslaugoms beveik penktadalis (19 proc.) AJC/AJE pastebi advokacijos ir jaunų žmonių atstovavimo stoką.

Tarp paslaugų ne jauniems žmonėms AJC/AJE dažniausios yra informavimo, konsultavimo bei kūrybinės, kultūrinės ar saviraiškos paslaugos.

Populiariausi šaltiniai, per kuriuos jauni žmonės sužino apie AJC/AJE paslaugas, yra draugai/bendraamžiai, socialiniai tinklai, mokykla ir jaunimo darbuotojai. Papildomai - JRK⁴ bei kitų įstaigų, dirbančių su jaunais žmonėmis ar šeimomis darbuotojai (7 pav.)

⁴ JRK – Jaunimo reikalų koordinadorius.

7 pav. Iš kur apie Jūsų įstaigos veiklą dažniausiai sužino jauni žmonės?

Antras skyrius. Kokybinių fokus grupių tyrimas

Kokybinėse fokus grupėse buvo kalbinti 23 žmonės iš 6 AJC/AJE. Kiekviename iš šešių pasirinktų AJC/AJE atskirai kalbinti darbuotojai, jaunuoliai ir jaunuolių tėvai/globėjai. Kalbinant atskiras grupes siekta kiek įmanoma pilniau ir tiksliau suprasti, kaip realiai patiriamas AJC/AJE poveikis jauniems žmonėms, kaip įvairios AJC/AJE veiklos „paliečia“ pirmiausiai jaunuolių gyvenimus ir gerovę. Toliau, fokus grupių ir individualių interviu tekstai analizuoti išskiriant esmines AJC/AJE poveikio patyrimo sudedamąsias dalis ir jas aprašant koncentruotu fenomenologiniu aprašymu (koncentruotu tekstu, apimančiu visas reikšmingiausias patyrimo dalis). Kadangi fenomenologinis patyrimo aprašymas yra labai koncentruotas tekstas, kiekviena atskirai reikšminga patyrimo dalis yra žemiau aprašyta atskirai. Kuriant aprašymą buvo laikomasi kelių reikšmingų fenomenologinio aprašymo principų – pasakojimai ir esminiai jų elementai niekaip neinterpretuoti (neaiškinti, neapibendrinti, neiškraipyti iš originalaus teksto), sugrupuoti tik akivaizdžiai panašaus patyrimo elementai ir siekta susilaikyti nuo išankstinių nuomonių ar teorijų apie patyrimą.

Apibendrinant, AJC/AJE poveikis patiriamas kaip:

AJC/AJE yra saugi ir kviečianti erdvė, kurioje praktikuojama laisvė, prieinamas suaugęs žmogus, gaunama pagalba ir palaikymas, patiriama įvairovė ir galimybės ir todėl ugdomasi bei socializuojamasi.

Saugi ir kviečianti erdvė

AJC/AJE yra patiriama kaip **saugi, jauki** („kaip namuose“) ir kviečianti **erdvė būti** („leisti laiką“), ne tik ką nors daryti. Saugumas čia pirmiausia reiškia neįpareigojančią atmosferą, kurioje, nors ir veikia tam tikros ribos, yra daug laisvės pasirinkti. **Saugumo patyrimas taip pat susijęs su besąlygišku priėmimu.** Nėra daug arba visai nėra išankstinių sąlygų ateiti, **atviros durys visiems jauniems žmonėms bet kokiaje situacijoje.** Saugumas tėvų akimis papildomai siejasi su suaugusių darbuotojų priežiūra – kad jaunuoliai būna erdvėje, kurioje yra suaugusių žmonių.

Jaukumas patiriamas ir kaip aplinka, kuri patinka, tokia kokios norisi. Šiame patyrimo jaunuoliams papildomai svarbi galimybė įtakoti aplinką – pasidaryti ją tokia, kokios norisi, ar kad į norus aplinkai bent jau būtų atsižvelgiama.

AJC/AJE patiriama kaip teigiamą poveikį daranti laisva atmosfera – erdvė, kurioje jaunuoliai gali būti tokie, kokie yra, nereikia ko nors vaidinti, kaip nors atrodyti, ko nors daug įsipareigoti ar atitikti dar kokių nors kriterijų ar kitų žmonių lūkesčių.

Labai svarbus tiek darbuotojų, tiek jaunuolių ir tėvų minėtas AJC/AJE kaip saugios ir kviečiančios erdvės bruožas – kad **tai erdvė, kurioje dėmesio centre yra emocinis gerbūvis.** Šiuo gerbūviu rūpinamasi pirmiausia užtikrinant saugų konfidencialumą, duodant pasitikėjimo „kreditą“ ir palaikant neformalią, betarpišką bendravimo kultūrą.

Praktikuojama laisvė

AJC/AJE poveikis patiriamas kaip praktikuojama (realiai naudojama, išties praktiškai veikianti) laisvė. Ši laisvė **patiriama, kuomet jaunuoliai realiai gali rinktis be prievartos įsitraukti arba neįsitraukti į atskiras veiklas, imti ar neimti pagalbą.** Taip pat kai ne tik išgirstami jaunuolių norai, siekiai, idėjos, bet jų paisoma ir į juos atsižvelgiama.

Praktikuojama laisvė taip pat patiriama kaip dalyvavimas be prievartos pabrėžiant pasirinkimą. Viskas veikia be jokios prievartos, visada gali rinktis.

Ir dar vienas reikšmingas praktikuojamos laisvės bruožas, reikšmingas tiek darbuotojams tiek tėvams, tai **laisvė eksperimentuoti**. Eksperimentuoti reiškia laisvai bandyti naujus, neįprastus dalykus iškart per daug neįsipareigojant ir neinvestuojant per daug (su laisve pasirinkti kada ir kiek įsipareigoti ir daugiau savęs investuoti).

Prieinamas suaugęs žmogus

AJC/AJE darbuotojai kuria prieinamo suaugusio žmogaus patyrimą. Šis patyrimas pirmiausia siejamas su darbuotojų užsitarnauta pagarba ir pasitikėjimu jaunuolių ir tėvų akyse. Pagarba ir pasitikėjimas užsitarnaujamas konkrečiu elgesiu – **neutraliu (nevertinančiu asmens), rūpestingu (su gera intencija), palaikančiu, jdomiu (netikėtu, neįprastu, praturtinančiu), lygiavertišku (ne iš aukšto, neformaliu ir gerbiančiu pasirinkimu), empatišku** (su pastanga suprasti, pamatyti jaunuolio akimis ir iš jaunuolio perspektyvos).

Kitas labai svarbus prieinamo suaugusio žmogaus patyrimo bruožas yra **asmeniškasis bendravimas**. Su jaunuoliais bendraujama ne kaip su anonimiškais personažais, bet kaip su konkrečiais unikaliais asmenimis. Jaunuoliai pažįstami asmeniškai.

Ir taip pat atskiras, labai reikšmingas tokio patyrimo bruožas yra **konfidencialumo užtikrinimas** bendraujant, padedant, palaikant ar bet kokioje veikloje. Jaunuoliams šis bruožas yra vienas esminių bendraujant su suaugusiais žmonėmis (darbuotojais), kuomet įsitikinama, kad gali konfidencialiai pasikalbėti apie tai kas sunku ar rūpi, gauti palaikymo, naudingų patarimų, kokia jautri ar intymi situacija bebūtų.

Apčiuopiama pagalba ir palaikymas

Pagalba, gaunama AJC/AJE, pirmiausia patiriama kaip apčiuopiama, reali. Šis patyrimas jauniems žmonėms ir tėvams susijęs pirmiausia su faktu, kad gali **gauti tokios pagalbos, kokios realiai reikia** tais gyvenimo momentais, kuomet jos labiausiai ir reikia.

Papildomai apčiuopiama pagalba ir palaikymas patiriama kaip palaikymas (fizinis, materialinis ir emocinis) įgyvendinant asmenines idėjas / projektus / sumanymus. Apčiuopiama pagalbą daro tai, kad jaunuoliai **palaikomi įgyvendinant jų pačių idėjas, sumanymus ar projektus**.

Ir dar vienas reikšmingas apčiuopiamos pagalbos bruožas, reikšmingas ir jaunuoliams, ir tėvams, ir darbuotojams – tai **krizinė pagalba**. Pagalba ir parama, patarimai, palaikymas sunkiais, ūmiais, kriziniais momentais.

Teigiamą ir reikšmingą AJC/AJE poveikį pagalbos ir palaikymo prasme kuria ne tik darbuotojai, bet ir jaunuoliams labai reikšminga bendraamžių savipagalba. Ši savipagalba patiriama dalyvaujant bendraamžių grupėse, bendraujant su panašius sunkumus patiriančiais ar įveikusiais bendraamžiais ir dalinantis skirtingomis patirtimis.

Ugdymas(-is)

AJC/AJE poveikis patiriamas jaunuolių, tėvų ir darbuotojų kaip veiklos, kurios „atrakina“ (užaugina, sustiprina, išryškina) jaunimo iniciatyvą, savarankišką ir sąmoningą veikimą. Šis bruožas siejamas su **skatinimu įvairiose veiklose priimti asmeninius ir bendrus iššūkius ir dėti pastangą juos įveikti**.

Dar vienas reikšmingas darbuotojams ir jaunuoliams tokio poveikio bruožas yra **motyvavimas įsipareigojimu**, kuomet grįžtamuju ryšiu jaunuoliai skatinami ir palaikomi realiai veikti, įsipareigoti ir imtis iniciatyvos. Tai praktikuojama įvairiose savanorystės veiklose, prašant jaunuolių pagalbos renginiuose ar kitose AJC/AJE veiklose.

Vienas raktinių ugdomojo patyrimo bruožų – tai, kad **veiklų įvairovė plečia akiratį, įvairina pasaulėžiūrą ir taip daro teigiamą bei reikšmingą poveikį**. Šis bruožas pastebimas kaip reikšmingas jaunuolių, tėvų ir darbuotojų.

Galimybė ir kartu laisvė rinktis padeda jaunuoliams suprasti, ko nori, ir atrasti save. Taip **stiprinamas pasitikėjimas savimi, savivertė, pasitikėjimas savo jėgomis** ir atsiranda galimybė jaunuoliams pajusti savo galią ir naudą prisidedant prie pagalbos.

Ir dar vienas reikšmingas ugdymo(-si) patyrimo bruožas – tai **patiriamas intensyvus ir įvairus bendravimas** su labai įvairiais amžiumi, patirtimi, pomėgiais, kultūra ir t.t. žmonėmis. Intensyvus bendravimas daro reikšmingą poveikį ugdymui(-si) tiek darbuotojų, tiek pačių jaunuolių, tiek ir tėvų akimis.

Įvairovė ir alternatyvos - „gali būti ir kitaip“

AJC/AJE patiriamas jaunuolių ir darbuotojų kaip įvairovė, kur **gali užsiimti kuo nori ir svarbūs nauji, neįprasti dalykai**. Ši įvairovė plečia akiratį, leidžia pilniau pažinti save, atrasti savo pomėgius, eksperimentuoti.

Labai svarbus įvairovės patyrimo bruožas reikšmingiausias tėvams ir darbuotojams, kad įvairių AJC/AJE veiklų ir materialinės bazės (įrangos, technikos, įrankių ir pan.) įvairovė kompensuoja, „išlygina“ galimybes tiems, kas turi mažesnes galimybes namuose ir kuria papildomas galimybes jų turintiems.

Socializacija (gebėjimas bendrauti su įvairiais žmonėmis)

AJC/AJE reikšmingas ir teigiamas poveikis patiriamas kaip socializacija – **mokymasis ir ugdymasis gebėjime bendrauti ir veikti kartu su įvairiais žmonėmis**. Jis siejasi su savo kultūrinio akiračio praplėtimu (susiduriant su tarptautiniais projektais, kitų kultūrų žmonėmis), augančiu gebėjimu adaptuotis įvairiose situacijose ir su įvairiais žmonėmis, lengvesniu bendravimu.

Jaunuoliams vienas iš reikšmingų socializacijos bruožų yra galimybė susirasti bendraamžių, ir ne tik, draugų, išplėsti pažįstamų žmonių ratą, pažinti įdomių ir netikėtų žmonių – patirti žmonių įvairumą.

Trečias skyrius. Rekomenduojami atvirųjų jaunimo centrų ir atvirųjų jaunimo erdvių poveikio sistemingos stebėsenos rodikliai ir jų matavimas

Šiame skyriuje aprašomi rekomenduojami kiekybiniai ir kokybiniai rodikliai sistemingai AJC/AJE poveikio stebėsenai. Tokia rodiklių įvairovė būtina todėl, kad būtų galima pilnavertiškiau ir plačiau aprašyti AJC/AJE daromą poveikį jaunuoliams, kitų organizacijų specialistams, tėvams ir globėjams ir supančios bendruomenės žmonėms. Čia kiekybinių rodiklių svarba yra aprašyti suskaičiuojamus AJC/AJE veiklos aspektus, tokius kaip lankytojų skaičius ar biudžetas, o kokybinių rodiklių svarba – aprašyti patirtinius AJC/AJE poveikio aspektus, t.y. dalykus, kurie nesuskaičiuojami, bet lankytojų ar klientų patiriami kaip naudingi ir svarbūs, tokie kaip gautas palaikymas, ugdanti erdvė ir pan. Labai svarbu sistemingai stebėti ir kiekybinius, ir kokybinius rodiklius, kitaip stebėseną bus nepilna ir vienpusė. Kiekybiniai rodikliai suskaidyti į tiesioginius (tuos, kuriuos galime suskaičiuoti ir stebėti tiesiogiai) ir netiesioginius (tuos, kurie išskaičiuojami iš tiesioginių).

Kiekybiniai rodikliai

Tiesioginiai		
Rodiklių grupė	Rodiklis	Matavimo būdas ir vienetai
Komanda	Bendras darbuotojų skaičius (tiesiogiai dirbantys su jaunimu ir kiti)	Suminis skaičius
	Darbuotojų, tiesiogiai dirbančių su jaunimu bent 0.5 etato, skaičius	Suminis skaičius
	Bendras savanorių skaičius (visi savanoriai)	Absoliutus skaičius savanorių, per metus nors kartą prisidėjusių prie AJC/AJE veiklos
	Ilgalaikių savanorių skaičius	Absoliutus skaičius savanorių, per metus daugiau nei 3 kartus dalyvaujančių AJC/AJE veiklose
	JST savanorių skaičius	Absoliutus skaičius JST savanorių, dalyvavusių AJC/AJE veikloje
Darbo laikas	Darbo valandų savaitėje skaičius	Suminis skaičius dienų per savaitę, kai AJC/AJE teikia paslaugas bet kokiam klientų grupei.
	Bendras darbo valandų skaičius per mėnesį	Suminis visų AJC/AJE veiklų/užsiėmimų valandų skaičius per mėnesį. Jei tuo pat metu vyko keli paraleliniai užsiėmimai ar veiklos, jų visų valandos sumuojamos. Tai per parą gali būti daugiau nei 24 val. paslaugų ar užsiėmimų.
	Bendras savanoriško darbo valandų skaičius per mėnesį	Suminis visų AJC/AJE savanorių per mėnesį dirbtų valandų skaičius
Bendradarbiavimas ir partnerystė	Narystė regioniniuose/nacionaliniuose tinkluose	Suminis skaičius regioninių/nacionalinių tinklinių organizacijų, kurių nariu yra AJC/AJE konkrečiais metais
	Narystė tarptautiniuose tinkluose	Absoliutus skaičius tarptautinių tinklinių organizacijų, kurių nariu yra AJC/AJE konkrečiais metais

	Inicijuoti tarptautiniai projektai	Absoliutus skaičius tarptautinių projektų, kuriuos inicijavo AJC/AJE per metus
	Tarptautiniai projektai, kuriuose dalyvauta	Absoliutus skaičius tarptautinių projektų, kuriuose dalyvavo AJC/AJE per metus
	Partnerės organizacijos	Suminis visų organizacijų, su kuriomis AJC/AJE intensyviai bendradarbiauja ir dalinasi resursais, skaičius konkrečiais metais
Biudžetas	Metinis biudžetas darbui su jaunimu vykdyti	Bendra metinė pajamų suma veiklai su jaunimu vykdyti konkrečiais metais Eur. Į šią sumą įeina pajamos, reikalingos darbo užmokesčiui, reikalingoms priemonėms, patalpų išlaidoms ir kt. padengti.
	Pastovi (užtikrinta) metinio biudžeto dalis	Procentinė bendros metinės pajamų sumos veiklai su jaunimu vykdyti dalis, kuri nepriklauso nuo papildomų projektų ar kitaip papildomai pritraukiamų lėšų. Procentai nuo metinio biudžeto
Lankytojai	Bendras lankytojų per mėnesį skaičius	Suminis lankytojų konkretų mėnesį skaičius
	Unikalių lankytojų (jaunuolių) mėnesinis kiekis	Absoliutus skaičius unikalių (neskaičiuojant pakartotinai apsilankiusių) jaunuolių konkretų mėnesį
	Lankytojų kategorijos	Absoliutus kiekis unikalių lankytojų konkrečioje kategorijoje konkretų mėnesį (jauni žmonės, gyvenantys arti skurdo ribos, patiriantys mokymosi sunkumų, turintys negalią, iš sunkumus patiriančių šeimų, turintys elgesio ar emocijų sutrikimų, nusikalsti linkę ar nusikaltimus padarę jauni žmonės, iš geografiškai nutolusių vietovių, krizes patiriantys, nelankantys mokyklos, NEETS, neturintys laisvalaikio praleidimo galimybių)
Paslaugos	Paslaugų kategorijos	Paslaugų kategorijų, teikiamų konkrečiame AJC/AJE per metus sąrašas (menu). Pvz. erdvė laisvalaikiui, papildomas popamokinis ugdymas, konsultavimas, neformalus švietimas, krizių intervencija ir ūmi pagalba krizėse, advokacija / jaunų žmonių atstovavimas, tarpininkavimas ir nukreipimas,

		pagalba mokantis ar su mokyklos namų darbais, informavimas, psichologinis konsultavimas, sporto ar aktyvumo veiklos, kūrybinės ar saviraiškos veiklos, savitarpio paramos grupės, žalingų įpročių prevencija, pagalba įveikiant priklausomybes, socialinių įgūdžių ugdymas, emocinė parama, profesinis orientavimas / karjeros konsultavimas ir kt.)
	Trūkstančių paslaugų kategorijos	Paslaugų kategorijų, kurių poreikis jaunuoliams buvo pastebėtas, bet nepatenkintas dėl įvairių priežasčių, sąrašas (menu)
	Paslaugos potencialas	Absolūtus skaičius jaunų žmonių konkrečiais metais, kurių poreikiai pastebėti AJC/AJE, bet dėl įvairių priežasčių nepatenkinti.
Išvestiniai		
Rodiklių grupė	Rodiklis	Matavimo būdas ir vienetai
Komanda	Darbuotojų su jaunimu ir reguliarių savanorių skaičiaus santykis	Darbuotojų, tiesiogiai dirbančių su jaunimu bent 0.5 etato skaičiaus ir reguliarių savanorių skaičiaus santykis per metus
	Reguliarių savanorių ir JST savanorių skaičiaus santykis	Reguliarių savanorių ir JST savanorių skaičiaus santykis per metus
Darbo kiekis	Suminis metinis AJC/AJE darbo valandų skaičius	Suminis kiekis AJC/AJE visų veiklų / užsiėmimų valandų per metus (12 mėnesių suminių valandų bendras kiekis).
Biudžetas	Papildomai į biudžetą darbui su jaunimu vykdyti pritrauktų lėšų procentas	Procentas lėšų, kurios papildė metinį biudžetą darbui su jaunimu vykdyti konkrečiais metais iš papildomų projektų ar kitų papildomų finansavimo šaltinių. Pvz. šalia savivaldybės finansavimo AJC/AJE biudžetą papildžiusios parašyto projekto kitiems finansuotojams lėšos, apmokamų paslaugų lėšos ir pan.
Lankytojai	Vieneto kaina	Santykis tarp bendro biudžeto darbui su jaunimu vykdyti ir suminio unikalių jaunuolių metinio skaičiaus. Eur./vnt. Pvz. ALC/AJE bendras metinis biudžetas darbui su jaunimu – 12 000 Eur., o per metus šį AJC aplankė 1000 unikalių jaunuolių. Vieneto kaina tuomet šiame AJC/AJE yra 12 000 / 1000 = 12 Eur. /jaunuoliui.

Paslaugos	Procentas jaunuolių pagal atskiras paslaugų kategorijas	
	Procentas jaunuolių negavusių paslaugos pagal atskiras paslaugų kategorijas	Procentinis kiekis unikalių jaunuolių negavusių atskiros kategorijos paslaugų per metus

Kokybiniai rodikliai

Žemiau aprašyti kokybiniai rodikliai gali būti stebimi ir fiksuojami kaip konkrečių žmonių patirties dalyvaujant AJC/AJE projektuose, veiklose, užsiėmimuose liudijimai, refleksijos ar iliustruojančios istorijos. Savo ruožtu liudijimai, istorijos ar refleksijos gali būti žodiniai (tekstiniai aprašymai pirmuoju ar trečiuoju asmeniu) arba simboliniai (naudojant asociatyvius ar metaforiškus simbolius, vaizdinius, nuotraukas ir pan. su trumpais tekstiniais komentarais). Konkretūs kokybiniai rodikliai nusako kokio **turinio** (apie ką?) reikšmingas istorijas, liudijimus ar refleksijas verta sistemingai pastebėti, užfiksuoti bei rinkti. Verta tokius liudijimus, istorijas ar refleksijas užfiksuoti bent 1 kartą per pusę metų ir užfiksavus tekstą, simbolius, nuotraukas, vaizdinius su labai glaustais aprašymais (kieno, kokioje veikloje, kada ir kokiomis aplinkybėmis tai istorija) kaupti skaitmenine forma. Vėliau istorijos gali būti apibendrinamos, jomis iliustruojama, telkiama ir pan.

Rodiklių grupė	Rodiklis	Turinys (apie ką istorijos/refleksijos/liudijimai)
Saugi ir kviečianti erdvė	Saugumas	Nejpareigojanti atmosfera, kurioje, yra daug laisvės pasirinkti. Besąlygiškas priėmimas, jautiesi priimta/-as. Gali būti koks esi, nereikia ko nors vaidinti, kaip nors atrodyti, ko nors daug įsipareigoti ar atitikti dar kokių nors kriterijų ar kitų žmonių lūkesčių. Dėmesio centre yra emocinis gerbūvis. Konfidencialumo užtikrinimas.
	Jaukumas ir patrauklumas	Kaip namuose, aplinka, kuri patinka, tokia kokios norisi. Į norus atsižvelgiama. Neformali betarpiška bendravimo kultūra.
Praktikuojama laisvė	Laisvė rinktis	Gali rinktis be prievartos įsitraukti arba neįsitraukti į atskiras veiklas, imti ar neimti pagalbą. Išgirstami jaunuolių norai, siekiai, idėjos, į juos atsižvelgiama. Viskas veikia be jokios prievartos, visada gali rinktis.
	Laisvė eksperimentuoti	Laisvai bandyti naujus dalykus iškart per daug neįsipareigojant ir neinvestuojant per daug (su laisve pasirinkti kada ir kiek įsipareigoti ir daugiau savęs investuoti)
Prieinamas suaugęs žmogus	Pasitikėjimas	Pagarba ir pasitikėjimas jaunuolių ir tėvų akyse.
	Asmeniškumas	Asmeniškas bendravimas.
	Konfidencialumas	Gali konfidencialiai pasikalbėti apie tai kas sunku ar rūpi, gauti palaikymo, naudingų patarimų, kokia jautri ar intymi situacija bebūtų.
Apčiuopiama pagalba ir palaikymas	Pagalba	Galimybė gauti aktualią, kylančią iš konkrečios nors ir ūmios situacijos, čia ir dabar, pagalbą. Pagalba ir parama, patarimai, palaikymas sunkiais, ūmiais, kriziniais momentais.
	Palaikymas	Jaunuoliai palaikomi įgyvendinant jų pačių idėjas, sumanymus ar projektus.
	Savipagalba	Bendraamžių savipagalba. Ši savipagalba patiriama dalyvaujant bendraamžių grupėse, bendraujant su

		panašius sunkumus patiriančiais ar įveikusiais bendraamžiais ir dalinantis skirtingomis patirtimis.
Ugdymas (-is)	Iniciatyva	Veiklos, kurios „atrankina“ (užaugina, sustiprina, išryškina) jaunimo iniciatyvą, savarankišką ir sąmoningą veikimą.
	Intensyvus bendravimas	Užkrečiamas asmeninis ar bendraamžių pavyzdys. Patiriamas intensyvus ir įvairus bendravimas su labai įvairiais žmonėmis ir įvairiomis situacijomis.
	Asmeninis augimas	Pasitikėjimas savimi, savivertė, pasitikėjimas savo jėgomis.
Įvairovė ir alternatyvos – „gali būti ir kitaip“	Įvairovė	Įvairovė, kur gali užsiimti kuo nori ir svarbūs nauji, neįprasti dalykai. Ši įvairovė plečia akiratį, leidžia pilniau pažinti save, atrasti savo pomėgius, eksperimentuoti. Įvairovė kompensuoja, „išlygina“ galimybes tiems, kas turi mažesnes namuose ir kuria papildomas galimybes mažiau jų turintiems.
Socializacija	Socializacija	Mokymasis ir ugdymasis gebėjime bendrauti ir veikti kartu su įvairiais žmonėmis. Savo kultūrinio akiračio praplėtimas. Galimybė susirasti bendraamžių, ir ne tik, draugų, išplėsti pažįstamų žmonių ratą, pažinti įdomių ir netikėtų žmonių – patirti žmonių įvairumą.